

Izbija vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 2. uri popoldne za deželo.

Stane po pošti prejemani ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 via.

GORICA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v „Narodni tiskarni“, ulica Veturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravništvo „Gorice“. Oglasi se računajo po petivrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 16 via., 2-krat po 14 via., 3-krat po 12 via. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Volilcem kmečkih občin!

V sredo dne 9. januarja Vam bo voliti jednega zastopnika za državni zbor iz skupine kmečkih občin. Občni zbor društva „Sloga“ z dne 15. novembra je postavil kot kandidata v tej skupini c. kr. deželnega sodišča svētnika gospoda **Matijo Rutarja** v Gorici. Iz razlogov, katere je g. svētnik društvenemu predsedniku natanko razložil, odklonil je takrat ponujeno mu kandidaturo. Ker so tisti razlogi pozneje odpadli, povrnila se je „Sloga“ k svojemu kandidatu ter priporoča volilcem kmečkih občin, naj glasujejo složno za gospoda **Matijo Rutarja**.

Volilci! Na svoje glasovnice zapišite:

MATIJA RUTAR,

c. kr. deželnosodni svētnik v Gorici,

in dobro jo pogodite.

Gospod svētnik, sin kmečkih roditeljev, pozna težave kmečkega stanu ter ima sree in roke za kmeta. Kot okrajni sodnik je vsled oblasti, katera mu je pripadala, zahteval od upnikov, da so znižavali kmetom obresti od izposojenega denara. Kot poslanec gotovo ne bo imel manjše skrbi za kmeta, marveč mu bo tem uspešnejše pomagal, čim večji upliv mu bo na razpolago.

Volilci, ako želite dobro sebi in onim, ki so Vas volili, oddajte svojo glasovnico z napisanim imenom:

Matija Rutar,

c. kr. deželnosodni svētnik v Gorici.

Storite tako, in boste najboljše varovali svoje koristi!

V Gorici, 4. januarja 1901.

Društvo „Sloga“.

„Soča“.

Še ni dolgo temu, ko je „Soča“ tožila, da zmerjajo g. Gabrščeka s slovenskim židom. Za danes pustimo Gabršček-ovo osebo pri miru ter si oglejmo njegovo „Sočo“, ki je ob enem Tumovo glasilo. Ta slovenski časopis, ki je bil v prejšnjih časih kolikor toliko protizidovski, se je prelevil v „prostih rokah“ Gabrščekovih v zagovornika židovstva. To je konstatiral že „Pr. List“ lanskega meseca februarja, na kar se je „Soča“ tako-le zadrila: „Sam Lucifer mora biti vesel, da katoliški prvaki tako nesramno in drzno lažejo, opravljajo in sleparijo“. Toda poglejmo, kaj je resnica. „Soča“ je pred pol letom sama priznala, da je prinesla v zadnjih šestih mesecih članke, ki so se marsikomu zdeli za nas nemestni. In res! „Soča“ je lani in predlanskim objavljala prevod nekega govora, v katerem je prof. Baulieu zagovarjal in povzdigoval žide. „Soča“ hvali filosemita prof. Masařyka in graja češko dijaštvo, ki noče, da bi se češko kraljestvo spremenilo v Galicijo.

„Sočin“ praški dopisnik skuša dokazati, da je ritualni umor pri židih le vraža, da židje niso uporabljali nikoli krščanske krvi pri svojih obredih, da je prof. dr. Rohling slepar in krivoprišeznik.

„Soča“ hvali ogrskega škofa Wolfko, ker se je izrazil proti antisemitom, ter dostavlja: „Lepa razlika med tem škofom in našimi slovenskimi, kali?“

Tudi o umoru Ane Hruzove v Polni piše „Soča“ v soglasju z židovskimi listi.

Ali je treba še drugih dokazov, da je „Soča“ filosemitska? Menda ne! Saj je „Soča“ sama odkrila pred meseci svoje srce z besedami: „Protiv verskemu

fanatizmu slovenskih protizidovcev pojdemo brez pardona“.

„Soča“ blati in napada že čez pol drugo leto tudi naše najuglednejše duhovnike. Naj imenujemo za primer le dva znana gospoda. Še predlanskim je trdil g. dr. Tuma v „Soči“, da je imel dornberškega župnika „vedno za poštenjaka in požrtvovalnega rodoljuba“. In lani? Kolikokrat ga je „Soča“ nesramno napadala in obrekovala? Še pred mesecem je žalila vrle Dornberžane in njih uglednega župnika, ko je pisala: „Ovčice, katere pase župnik Juvančič v Dornbergu v temi nevednosti, postajajo od dne do dne bolj razbrzdane. Ravnaajo se pač po svojem pastirju“.

Goriški Terzit, ki je že oblajal najblazje rodoljube, drznil se je v „Soči“ žaliti tudi ponos goriških Slovencev, našega pesnika Simona Gregorčiča. Ta je pisal že pred našim domačim preprirom g. Gabrščeku, naj ne začenja združbe, dr. Tumi pa, naj se poravnava z večino poslancev, sicer naj odstopi. „Odpisala sta mi oba, a odgovori so mi dokazali, da sta moje želje, svete in prošnje vrgla — v vodo“, tako toži v nekem pismu naš dični pesnik.

Zato zamera, zato napadanje.

„Soča“ pa ni napadala le posameznih duhovnikov, žalila je tudi ves duhovski stan. Saj je pisala 3. febr. pr. l., da „duhovščina izsesava od pamti-vekov ubogega kmeta od rojstva do smrti“.

List, ki zagovarja židovstvo in napada duhovščino, mora tudi malce koke- tovati s socijalnimi demokrati, če je treba tudi z neko vrsto anarhistov. V tem oziru naj omenimo „Sočine“ beležke o militarizmu in njeno modrovanje o umoru laškega kralja Humberta. 7. avg. pr. l.

čitamo v „Soči“: „Umor kralja Humberta je zopet dobra kost v dobi kislih kumar. Obzalovati je sicer čin napadovalca Bre-scija, ali to vse mu pripisovati, kakor to delajo krvoločni časopisi dunajski in praški, tega vendar ne... Ne ugaja mi, ko časopisi kar na slepo vsled tega dejstva udarjajo po vseh anarhistih kot po tolpi, ki ni za nič, ki je izvržek in izmeček človeštva“. To je menda jasno dovolj. Tudi zadnja „Soča“ piše, da so hoteli socijalisti v Gradišču na vsak način voliti Tumo, in dostavlja, da je to „naravno“.

Mnogo let je bila „Soča“ glasilo goriških Slovencev in si je stekla velikih zaslug za utrjenje in ohranitev slovenske narodnosti na Goriškem. Odkar pa je postala le organ neke stranke, jo je strankarska strast tako zaslepila, da ne pozna več absolutnega rodoljubja, ampak da presoja vse delovanje, vsak uspeh na narodnem polju le s svojega strankarskega stališča. Javne službe, katero bi lahko dobil namesto slovenskega kompetenta tudi Neslovenec, ne privošči „Soča“ možu naše krvi, ako ni dotičnik njenega političnega mišljenja. Vzgojevalni in učni zavodi „Šolskega Doma“ so za razvoj slovenske narodnosti v Gorici gotovo največje važnosti. In vendar se zaletava „Soča“ tudi v naš „Šolski Dom“ in šunta svoje pristaše proti slovenskim učnim zavodom.

Tako n. pr. je pisala „Soča“ 31. maja pr. l.: „Umeje se, da „Goriška ljudska posojilnica“ ne more in ne sme dati niti novca več „Šolskemu Domu“. Utegne se zgoditi, da naša stranka odtegne načeloma sleherni novec za „Š. Dom.“ In zakaj to? Ker je društvo „Šolski Dom“ oddalo prazne prostore v sprednji stari hiši „Centralni posojilnici“,

ki zdaj plačuje primerno najemnino v prid „Šolskemu Domu“!

Tudi po lanski tomboli, katera je bila v Št. Petru na korist „Šolskemu Domu“, slovenskemu Alojzijevišču in „Delavskemu društvu“, je pisala „Soča“: „Pristaši narodno-napredne stranke so nasproti klerikalnim institucijam, katerim na korist je bila tombola v Št. Petru, silno prizanesljivi, da jih celo podpirajo iz napačno umevanega rodoljubja“! Tako ščuje „Soča“ proti Alojzijevišču, v katerem stanujejo pod strogim nadzorstvom ubožnejši nadarjeni učenci tukajšnje vadnice in gimnazije!

List, ki ne pozna v naši ožji domovini pravega absolutnega rodoljubja ter napada v svoji strankarski zaslepljenosti slovenske rodoljube, ta list tudi ne pozna prave slovanske vzajemnosti ter grdi tudi slovanske brate drugih dežel.

„Soča“ smeši češko državno pravo. Ko je znani Wolf imenoval v češkem deželnem zboru Češko „provincijo“, je vzbudil pri čeških poslancih nevoljo. „Sočin“ dopis pravi k temu: „V istini je Češko provincija, pokrajina, dežela avstrijskega cesarstva kakor vse druge“. „Soča“ in Wolf — kako se lepo strinjata!

„Soča“ smeši češke poslance, zastopnike tistega slovanskega naroda, pri katerem imamo Slovenci največje simpatije. Tako je pisal praški dopisnik „Soči“: „Kako po ceni postane dandanes človek ljubljene ali celo mučenik naroda! Javno zabavljaj proti Nemcem in nemščini ter se navdušuj za „batjuško cara“, pri tem moreš biti v zasebnosti prepričan, da za sedaj še potrebuješ nemščine; v zbornici se pridrušuj, da pretrgaš z vladno vse stike, toda zaradi tega greš vseeno lahko k cesarskemu

namestniku na soiree; očitaj drugim, da so prijatelji židov, ter se razvnečaj za ritualni umor...“

„Soča“ smeši dr. Srba, župana zlate Prage, ter mu nekako šteje v greh, da je nesel povodom lanske razstave v Parizu Francozom pozdrav češkega naroda.

Nepovoljno kakor o Čehih se izraža „Soča“ na več krajih tudi o Rusih.

Da označimo zadostno Tumovo glasilu, navesti hočemo tudi te-le odlomke iz „Soče“:

V dopisu iz Prage čitamo: „Dr. Baxa je povedal v deželnem zboru par umestnih besed o pretirani lojalnosti, ki je tudi nam Slovincem malik“.

Tudi 11. januarja pr. l. je pisala „Soča“ o nekem kandidatu, „da zanj ni prostora v državnem zboru, ker se topi v svojem dinastično-patriotičnem prepričanju — — —“.

Pa da bi bili gospodje v krogu „Soče“ vsaj dosledni!

A doslednosti ne poznajo!

Pred prihodom našega cesarja je pisala „Soča“ dolge članke o naši trobojnici in je rekla, da „kjer bi morala pasti naša krasna trobojnica, pade pred njo vsaka druga“. A kaj se je zgodilo? Ko so želeli Tumovi pristaši ob cesarskih slavnostih navodila glede rabe naše trobojnice, pustil jih je g. Tuma, oziroma izvrševalni odbor njegove stranke popolnoma v temi ter jim prepustil prosto roko.

Dotična izjava v „Soči“ od 25. septembra se glasi: „Na premnoga vprašanja, kako postopati ob cesarskih slavnostih in gledé trobojnice, javljamo: Izvrševalni odbor ne more dati nikakega posebnega navodila, marveč prepušča starešinstvom in zaupnikom stranke prosto roko“.

In glejte! Poslopje „Goriške ljudske posojilnice“, v kateri gospoduje g. Tuma, je bilo med prvimi hišami v celji Gorici okrašeno — in sicer izključno le s črn-zoltimi zastavami!

Iz tega članka razvidimo, da „Soča“ povzdiguje čez mero židovstvo in blati duhovščino, da je narodna le toliko, kolikor ji dopušča nje strankarsko stališče, da koketuje s socijalno demokracijo in smeši naše slovanske brate ter tako ruši slovansko vzajemnost.

In ta list naj določuje smer naši politiki? Tuma-Gabršček, kojih glasilu je „Soča“, naj bosta voditelja Goriških Slovinccev? Najbližja bodočnost mora izreči odločno svoj: Nikdar!

Zakon o uredbi domovinskih razmer. *)

Oskrbništvo ljubljanske bolnišnice je sporočilo deželnemu odboru v Gorici, da se nahaja v njegovi oskrbi Jera St..... iz Šmarji na Goriškem in da mora ostati

*) Opozarjamo posebno naše gg. župane na ta članek, ker je njegov zadržaj velike važnosti za naše občine.

LISTEK.

Rešitev iz ujetništva.

(Posnetek).

Bolgarski: I. R. Blaskov.

(Dalje).

Pes ga spozna po glasu, se mu približa, ter začne cviliti, in skakati okoli njega veselja.

„Št, Črni!“ reče naš begun ter ga prime za gobec — kakor bi ga hotel vprašati, kje so domači. Pes se mu iztrga iz rok, pa teče okoli rova ter začne cviliti.

„Tam bodo!“ reče oni ter se bliža kradoma oni strani. Tu poslušaj in čuje tužne glasove, pomešane s plakanjem. Zdaj se ni več bal krvnikov, ki so bili v okolici; kri mu vzkipi in s krepkima rokama otipa kletno okno, ga razbije ter se izgubi v dimu.

Tam sta se bila stara dva jedva skrila pod na pol zgorelimi stopnicami. Neznancu pride tú najprej Stanka v roke, in ne vedé, kdo je, jo vrže skozi okno. Ko je bila Stanka zunaj plamena,

v bolnišnici vsaj še 6 tednov. O tem obveščeno šmarijsko županstvo je odvrnilo dež. odboru, da je imenovana bolnica s 1. januarjem 1901 na podlagi domovinskega zakona z dne 5. decembra 1896. pristojna v mesto Ljubljana, kjer je njen mož služboval kot pismonoša nad 30 let. Deželni odbor pa je poučil županstvo, da po navedenem zakonu se zadobi domovinska pravica samo z izrečnim vzprejemom v domovinsko zavezo. Kdor hoče pa vzprejeti biti, mora za to prositi in domovinska pravica v dotični občini mu obvelja še le od dne vzprejetja naprej.

Ta slučaj me je napotil, da svojim rojakom nekoliko razjasnim novi domovinski zakon.

Novi domovinski zakon sloni na načelu priposestovanja, kakoršno je veljalo že v starejših zakonih in se je odpravilo še le po zakonu iz leta 1863., kateri je pripoznal občinskim zastopom neoporečno oblast, podeljevati ali odrekati pristojnostno pravico. Ker so občine zelo nerade podeljevale to pravico zaradi dosledne dolžnosti do oskrbe ubožnih pristojencev, postajala je razlika med številom dejansko naseljenih in onim imajočih domovno pravico če dalje bolj kričeča. Po zadnjem ljudskem popisu ni imelo poprečno nad eno tretjino naseljenecv pravice pristojnosti v tisti občini, v kateri so stanovali; bili so torej v pravem zmislu tuji v dotični občini in se niso mogli deležiti koristi izvirajočih iz pristojnosti.

Najočitnejše se je kazala ta razlika v velikih mestih in v obrtnijskih središčih, tako, da je v poročilu, s katerim se je utemeljeval načrt novega zakona, doznano jako pomenljivo dejstvo, da je v vseh mestih, ki imajo lasten statut, brez izjeme, število nepristojnikov, presehalo število pristojnikov in to je lahko razumeti, če se pomisli, da se v mesta in obrtnijska središča zateka vse, kar išče dela in zaslužka.

Iz tega, da se ni zakon iz leta 1863. prav nič oziral na to, koliko časa jo kdo bival v kateri občini, so izvirale velike neprilicnosti. Posamezne osebe in družine so bile lahko po 30, 50 in več let nastanjene v kateri občini, so tam delale, plačevale davke in doklade, so tam obrabljale svoje telesne, duševne in denarne moči, ne da bi bile s tem pridobile kako pravico v isti občini.

V Trstu so n. pr. naštajali celi rodovi, ki so se tam rodili, so tam dolgo živeli in delali, pa so le ostali tuji in mnogokrat niso sami vedeli, kateri občini so pristojni, ampak so morali šele spraševati, od kod se je preselil njih ded ali praded, da so prišli na sled pravi pristojnosti.

Zato je nekterim občinam od leta do leta višje naraščalo breme bolnišničnih stroškov; saj so morale pogostoma povračati prehranitnine celó za take osebe

jame teči in bežati, da niti ni vedela, kam gre. Od naglice niti ni gledala, kaj je pred njo, in udarila se je silno ob drevo ter zakričala od bolečine. Ta vzklik jo je izdal. Nekoliko razbojnikov, ki so jo iskali, je začulo ta krik; prihiteli so tje in Stanka je padla v razbojniške roke. Bujen plamen se je vzdignil ob bližnje kočé ter obsvetil njeno blede lice. —

„Sem, sem, Stanka je tú!“ kričali so razbojniki.

Stanka obupno zakriči. Ko njena mati začuje hčerkin klic, plane kot levica tje, se vrže na hčer z odprtimi rokami, objame jo ter jo pritiska k sebi. Ali neki Tatar vzdigne krvav jatagan (nož) in preseka nesrečnico na dve plati.

„Oče — mama!“ vzklikne Stanka in pade pol umrtva na tla.

Begun se je še boril z ognjem, da bi rešil Baziljevo ženo. Ali ko začuje krik, se prestraši in skoči nazaj; spoznal je, da je rešil Stanko ognja pa jo predal — krvniškimi rokami.

in družine, o katerih ni bilo v občini ni duha ni sluha več in kojih so se najstarejši ljudje s težavo spominjali. To breme pa je tako hudo pritiskalo naše občine, da so se začele druga za drugo oglašati v prilogi premembi domovinskega zakona. In ta glas se je širil in je postal splošen in tako glasan, da so ga slednjič morali tudi zakonodajni činitelji slišati in uslišati.

Vlada je sicer dolgo ugibala, na kaki podlagi, po kakem načelu naj bi preosnovala zakon; dolgo se je bavila z nemškimi domovinskimi zakonom, a slednjič ga je popustila ter se poprijela starega avstrijskega načela priposestovanja.

Zakon iz leta 1896. je sicer ohranil občinam pravico, da smejo kogar si bodi sprejeti v občinsko zvezo, določuje pa, da ne smejo odrekati pristojnosti onemu, kateri je po zadobljeni samopravnosti (polnoletnosti) skozi deset let prostovoljno in nepretrogoma prebival v občini in da sme pritožiti se na krajno politično oblastvo oni, kojemu bi se odrekla pristojnost. Desetletni rok za priposestovanje domovinstva je pričel zapadati dne 1. januarja 1901, to je, vsak avstrijski državljan, kateri je tistega dne dokončal 10. leto prostovoljnega, nepretroganega bivanja v kaki občini, sme zahtevati, da ga dotični občinski zastop vzprejme v občinsko zavezo.

Mnogo njih pa živi v mestih, kateri nič ne vedó o novem zakonu, ali kateri se v svojej malomarnosti nič ne brigajo za to, ali so pristojni v tej ali v onej občini; ti taki ne bodo prosili vzprejema v domovinsko zavezo one občine, v kateri so že Bog ve koliko let naseljeni ter ostanejo še naprej pristojniki tistih občin, iz katerih so se morda že njih pradedje izselili. Taki nemarneži delajo krivico svojim dosedanjim domovinskim občinam, samim sebi, svojim družinam in naslednikom. Prvim za to, ker so jim po eni strani stalno odtegnili svojo delavno moč, po drugi pa jim od časa do časa obtežujejo breme oskrbovalnih stroškov, samim sebi, svojim družinam in naslednikom pa zato, ker so kmečke domovinske občine večinoma same malo imovite in v slučaju potrebe ne morejo tako pomagati, kakor jim lahko pomagajo imovite mestne občine se svojimi dobrodelnimi zavodi in ustanovami in pa iz sredstev javne milodarnosti, ki se v mestih nabirajo iz bogatih virov. Pošten siromak dobiva v mestu gotovo oskrbo, na kmetih pa mu ne more ubožna občina navadno odkazati druge oskrbe, nego da mu dovoli beračiti od hiše do hiše.

V novem zakonu je preskrbljeno tudi za to, da se dosedanje domovinske občine lahko zavarujejo zoper malomarnost svojih, v mestih ali v drugih občinah sploh stalno naseljenih družin. Paragraf tretji določuje namreč, da uveljaviti po zmislu tega zakona pridobljeno pravico do izrečnega vzprejema v domovinsko zavezo ne sme samo upravičenec

„Smrt vam razbojniki! Smrt! Zdaj je ta vaša, ali ne za zmerom!“ zamrmra in se izgubi.

Tatari nesó Stanko z radostnim krikom; drugi zvežejo še nevesto, ki se je bila jedva rešila iz ognja; in vsi se napotijo iz vasi navzdol. Po vsej vasi se je razlegal žalostni krik nesrečnih žensk. Kdorkoli je slišal te glasove, spreletel ga je strah in trepet — kot nož ga je udarilo v srce. Ali nihče se ni upal ganiti z mesta, nihče ni vzdignil roke, da bi ju rešil: vsak se je potajil in molčal. Saj družega zdaj ni bilo niti mogoče storiti.

Oni neznanec je bil Stankin zaročnik Peter.

Jedva je utekel sé Stojenčem čez opustošen Stankin vrt in se rešil iz vasi. Čul je Stankin glas, ki so jo vlekli razbojniki in kar srce se mu je trgalo. Stal je in gledal na oni kraj, pa ni videl drage zaročnice; samo njen obupen glas je čul. Ali polagoma se je tudi ta izgubil. —

„O Bog! o Bog!“ vzklikne begun — „Čuj mojo slabo molitev in daj mi moč, da rešim jagnje iz volčjih ust!“

sam, oziroma njegovi nasledniki v domovinski pravici, to je tiste osebe, ktere po domovinskem zakonu iz leta 1863. izvajajo svojo domovinsko pravico od domovinske pravice upravičenca, ampak tudi dosedanja domovinska občina, in ako gre za brezdomovince, tista občina, kateri se je brezdomovinec odkazal na podstavi določil III. oddelka v domovinskem zakonu iz leta 1863.

Na to določilo opozarjamo prav posebno vsa naša županstva. Ravno zdaj, ko se vrši ljudski popis, imajo ugodno priliko, da doznajo, ktere osebe, ktere družine živé zunaj domače občine in so morda že več kot deset let stalno naseljene vedno v isti tuji občini. Kakor hitro je to na nedvojbeni način dognano, naj takoj vložijo prošnjo, da se dotična oseba ali družina vzprejme v zavezo tiste občine, v kateri je naseljena. Župani! Vestna vaša skrbnost bode vašim občinam v največo korist. (Konec prih.)

Politični pregled.

K položaju.

Še par tednov in vlada skliče novo izvoljeni državni zbor k delovanju. Po dosedaj dovršenih volitvah soditi, pridejo sicer nekatere nove moči v državni zbor, ali o njih sposobnosti za normalno delovanje v istem nahaja se danes malo upanja, ker program, na katerega so bile voljene, je bil radikalen program. Socijalni demokrati so zgubili v V. kuriji, ki je po njih mnenju njih domena, skoro polovico mandatov, a pridobili jih niso mirnejši elementi, marveč so jih pridobili še mnogo burnejši, namreč radikalni Nemci, katerim zapoveduje znani nemirnež dr. Wolf. Res, da so v prvem začetku socijalni demokratje uspešno podpirali nemško obstrukcijo, ali v zadnjem času postali so največji neprijatelji vsake obstrukcije, dočim so radikalni Nemci pod vodstvom Wolfa vedno pripravljani na najrditejši boj, na najbrezobzirnejšo obstrukcijo, ako bi hotela vlada le količkaj pravica biti kakí nemški narodnosti, posebno pa Slovonom. Število teh ljudij sicer ni veliko, ali njih terorizem upliva tako močno na ostale liberalne nemške stranke, da se, mu skoro ne morejo odtegniti. — Ker pa pride tudi iz Češkega nekaj več čeških radikalecv v državni zbor in bi tudi sploh Mladočehi ne mogli brez vsakega zadoščenja za storjena jim žaljenja začetiti mirnega delovanja v novem parlamentu, je skoraj gotovo, da pride že v prvih sejah novoizvoljenega državnega zbora do spopada med Nemci in Čehi in da ne bodo zamogle vse ostale stranke odstraniti iz zbornice burnih viharjev ter nadomestiti jih z mirnim delovanjem. Lepe so res želje, ktere je izreklo češko veleposestvo v svojem te dni izdanem manifestu in tudi Poljaki in druge stranke so že site teh neproduktivnih preprirov, ki so na velikansko škodo cele države, ali bojimo se, da ostanejo še naprej kakor doslej vedno le prazne želje in da v Avstriji sploh ne pojde s parlamentarizmom več dalje, ako se ne upelje po izvenrednem potu nov državnozbornski poslovni red.

Ruski car Nikolaj II.

Ruski car Nikolaj II. je že popolnoma ozdravel ter zopet opravlja svoje

Na vzhodu se je zablščala danica; zvezde so po malem ugašale na sinjem nebu — zorilo se je.

Strašen je bil zdaj pogled na Taš-Avlo. Bilo je kakor na pogorišču vse razrušeno, sežgano, razdejanó! Ded Ivan je bil uničen; vse je bil izgubil. Plakajoč je izkopal jamo na vrtu ter zagrebel svojo drago ženo.

Nekoliko se je potolažil, ko je prišel Stojenčo k njemu. Vsaj ta mu je bil ostal živ. Ali kje so bili drugi!

Tu se približa še Peter k užaljenemu starcu. Pove mu, da jih je bil on rešil iz plamena in dima, ali — žal — da je izročil tedaj rešeno Stanko razbojniškimi rokami. Skušal je potolažiti starčka, in zagotavljal ga je: da si hoče prizadati na vse kriptlje, da reši ujetnici.

Ded Ivan ga je blagoslovil ter mu voščil vso srečo v ta namen; ali le malo nadeje je imel, da bi se ta želja izpolnila.

Nekoliko dnij kasneje pa zbere ded Ivan ostalo imetje, kolikor ga je bilo še dobiti ter se preseli sé sinom Stojenčom v Šumen.

državne posle. Poroča se, da se poda za kakih 14 dni v Carskoje selo in izostane vsako potovanje v druge kraje. Car je svojima dvema zdravnikom podelil visoke nagrade in sicer dr. Popovemu 100.000 rubljev in ga je ob enem imenoval svojim esebnim zdravnikom, a dr. Potskemu pa 50.000 rubljev in naslov ruskega dvornega zdravnika.

Rusija in Turkestan.

Angleški list „Sunday Special“ je zvedel, da je odšlo 3000 mož ruske vojske iz Batuma na afganistansko mejo. A to tla je le nekaka predstraža, vzhodni Turkestan pa odpošlje Rusija 26.000 mož in 7000 konjenikov. Angleži so radi tega gibanja ruske vojske zelo vznemirjeni. Drugi viri pa še poročajo, da so se na indijsko-afganistanski meji pojavili veliki nemiri ter da so vstali pobili tamošnje angleško vojaštvo. Prebivalstvo onih krajev je odbilo angleške ponudbe.

Bolgarija.

Bolgarski narod je prišel do spoznanja, da se mora ostreti izvestnih tujih pijavk, ako hoče obstati. Prvo vprašanje, ki je ima zdaj rešiti, je kmetijsko vprašanje. V ta namen se je vršil minuli teden v Sredu, glavnem mestu Bolgarije kmetijsko shod, na kateri je prišlo iz vse Bolgarije nad 400 zastopnikov kmetijstva. Med njimi je bilo tudi nekaj po tujih socialistično pohujšanih elementov, ki bi bili radi shod razpršili s tem, da so skušali spravljati na dnevni red razna politična vprašanja. Posrečilo pa se jim ni, ker je bila večina zmernih posestnikov, ki hočejo na vsak način preuredbo kmetijstva in njega napredek in oprostitev od židovskih pijavk. Sprejelo se je več važnih resolucij.

Vojna v južni Afriki.

Buri napredujejo v kapski koloniji. Udrlo jih je že okoli 5000 za njimi Angleži. Za vprvo je namen Burov, maščevati se nad Angleži za porušenja jim domovja s tem, da pokončujejo od kraja angleško imetje v Kapu ter napravljajo velikanske škode.

Drugi namen Burov pa je ta, zvbati za seboj Angleže v Kap ter tako izprazniti angleškega vojaštva Transvaal, kateri hočejo Buri potem na vseh krajih močno zasesti. Lord Kitchener nujno zahteva novih čet iz Anglije. Na mnogih krajih Buri nenadoma napadajo angleške oddelke, kateri so navadno poraženi. Glavno mesto Oranje - države, Bloemfontein so Buri popolnoma razdejali. Angleški časopisi zahtevajo, da se v Kapu takoj razglasi nagla sodba.

Domače in razne novice.

Volilnim možem za kmečke občine. — Politično društvo „Sloga“ Vam priporoča za svojega kandidata pri državnozbornski volitvi, ki se bo vršila v sredo dne 9. t. m., deželnosodnega svetnika gospoda

Matija Rutarja.

Vaša dolžnost je in tudi narodna disciplina zahteva od Vas, da ga brez vsakega pomisleka vsi volite. Politično društvo „Sloga“ je dobro premislilo, predno Vam je predstavilo in določilo tega kandidata. Spoznalo je namreč, da je pri sedanjih okoliščinah on najprimernejši kandidat, ter se je uverilo o njem, da bode z največjo natančnostjo in vestnostjo zastopal koristi svojih volilcev. Da je politično društvo „Sloga“ v njem našlo pravega moža, trdimo s tem večjo gotovostjo, ker nas zavidajo zanj celo naši nasprotniki, priznajoč o njem, da stoji v vsakem oziru visoko nad njihovim kandidatom.

Deželnosodni svetnik Matija Rutar je sin kmečkih starišev. Kot takemu je dobro znana beda kmečkega stanu; pa tudi kot sodnik je imel vsak dan priliko prepričati se o revah in težavah, ki tarejo našega kmeta. In tudi v resnici — tega ne more nikdo tajiti — šel je kmetu vedno na roke kolikor je le mogel. Deželnosodni svetnik Matija Rutar pa je bil tudi vedno zvest sin svojega slovenskega naroda in je natanko poučen o krivicah, ki se nam Slovencem godé v narodnem oziru. Kot državni poslanec mu bode sveta dolžnost, da se upré krivici, ki se godi naši narodnosti ter bode neustrašeno zagovarjal duševne in gmotne koristi svojih volilcev.

Resno opozarjamo torej volilne može, naj se ne dajo preslepiti od kogar. Naši nasprotniki, da dosežejo svoj namen, izmišljevali se bodo in lagali okoli Vas, pripovedovali Vam bodo take reči, da bode njim samim vse črno pred očmi, a volilni može, za vse take pravljice imejte le gluha ušesa, kajti prepričani bodite, da takim ljudem so Vaše koristi deveta briga in da hočejo doseči le svoj strankarski namen.

V prepričanju torej, da se ne bo dal nobeden od Vas preslepiti, marveč da ostanete vsi zvesti pošteni in dobri stvari, ki je ob enem Vaša korist, pozivljamo Vas še enkrat ter Vas rotimo, da zapišete na svoje glasovnice ime

Matija Rutar,

deželnosodni svetnik v Gorici.

Posebno pa Vas opominjamo na to, da Vam bodo naši nasprotniki kvasilni o odvisnosti našega kandidata, češ, da je on c. kr. uradnik. To je najpogostejše sredstvo, katero morejo rabiti naši nasprotniki, posebno pri uradniku - sodniku.

V tem pogledu se lahko odgovori na tako trditev od nasprotne strani, da je tak poslanec mnogo neodvisnejši od odvetnika in v večjih slučajih tudi od — posestnika; kajti osebe iz teh dveh stanov pogostoma zadržujejo domači opravki, dočim ne motijo deželnosodnega svetnika v njegovih poslanskih dolžnostih ne posestniška opravila, ne kaka — klientela, kar se lahko dogodi pri odvetniku.

In pa: ali ni dr. Ferjančič, kandidat „narodno - napredne“ stranke na Kranjskem, tudi c. kr. deželnosodni svetnik? Če je pa on kot c. kr. deželnosodni svetnik neodvisen in ni imela njegova stranka, ko ga je postavila svojim kandidatom, v tem pogledu nobenega pomisleka, zakaj bi delali naši „naprednjaki“ pomisleke glede njegovega kolege Matija Rutarja?

Torej volilni može, priporočamo Vam še enkrat, da stojite trdni in neomahljivi, ter da volite vsi kot jeden mož kandidata, katerega Vam priporoča politično društvo „Sloga“!

Za „Šolski Dom“ je došlo našemu upravnštvu: spošt. g. Franc Zuchiat, župan v Medani K 10; č. g. Primož Zakrajšek, kaplan v Št. Petru 2 K; duhovnik iz okolice 10 K; bl. g. Čermelj Andrej, trgovec v Gorici 4 K. — Hvala!

Za otroški vrtec v Pevmi je daroval trgovec g. Breščak 4 K.

Beračenje za italijanske glasove. V zadnji svoji številki smo rekli, da prepuščamo z veseljem jezo „naprednjakom“. Znano je pa, da človek v svoji jezi ničesar ne pomisli, kar govori in piše. Če je pa „Soča“ že poprej, namreč pred izidoma volitve, polnila svoje predale z gorostasnimi lažmi, četudi se je zibala še v sladki nadi zmage in jej strast ni še popolnoma omračila možganj, je pač umevno, s kakimi lažmi mora še le zdaj polniti svoje predale. Mi ne moremo drugače, nego da pomilujemo revico in njene pristaše; ne moremo pa tudi storiti od manj, da ne bi povedali svojim čitateljem, kako naivni da so bili ti „naprednjaški“ kolovodje, ko so moledovali okolo dr. Graziadio, okolo Lenassija in dr. Pajerja za italijanske glasove še na dan volitve in sicer predno se je pričela ožja volitve.

Ti naprednjaški kolovodje prosili se najprej liberalne Italijane, naj bi goriški italijanski volilci oddali svoje glasove za dr. Tumo; ker pa liberalni Italijani tega niso hoteli storiti, zadovoljili so se „naprednjaki“ s tem, da se je od strani vodstva italijanskega političnega društva „Unione“ poslala v Gradišče posebna deputacija h konservativnim italijanskim volilcem s prošnjo, naj bi se isti ne udeležili ožje volitve. Pregovor pravi, da „v sili vrag muhe jé“. A prepričani smo, da bi take muhe celo vrag niti v največji sili ne požrl, kakor jo je moral požreti poglavitni srboritež naprednjakov in katero je pokladal na krožnik zbranim „naprednjaškim“ pristašem v gostilni pri Petru ter o njej celo brzojavno poročal na vse štiri vetrove sveta, trdeč: zмага dr. Tumi pri ožji volitvi je zagotovljena.

Kaj pravi k temu „Soča“? — Na izvolitvi narodno-naprednega kandidata dr. Tavčarja v Ljubljani je pripomogel precejšen del Nemcev. To potrjuje tudi „Grazer Tagblatt“ z besedami: „Zal je bilo zopet nekaj Nemcev, ki so volili Tavčarja“. Tujci so torej v središču slovenske domovine pripomogli do zmage Slovencu; seveda je ta narodno-napredni, a ne — „klerikalni“ mož. Ako pa je to mogoče na zelenem lesu, kaj naj se zgodi na — suhem? bi lahko rekli mi s sv. pismom, a prepuščamo rajši sodbo „Soči“.

Moralne propalice. — Omenili smo že v zadnjem našem poročilu o zadnji državnozbornski volitvi, da se je po doznanjem izidu volitve tolpa pijanih „naprednjakov“ valila po mestu tuleč liki propale barabe in pouličnjaki ter se priplazila do pod oken stanovanja dr. Gregorčiča. Rekli smo tudi, da je v svoji razdivjanosti sipala v italijanskem jeziku raznih gnjusnih psovok na njegovo osebo. — Sobotna številka „Soče“ s ponosom

potrjuje našo vest ter še pristavlja, da se je pridružilo tem „naprednim“ moralnim propalicam recte „naprednim junakom“ še obilo — furlanske fakinaže. Iz tega pač lahko razvidijo naši resni rodoljubi, kako je že skrajna doba, da pograbi goriški Slovenci — metlo ter da čim prej pometejo ta gnoj z naših domačih tal.

Odbor društva slovenskih veleposestnikov razpošilja med veleposestnike na Gorškem volilni oklic, v katerem priporoča za slovenskega kandidata gospoda Andreja Kocjančiča, veleposestnika v Podgori.

Iz Rihemberga se nam piše dne 4. t. m.: Z velikim navdušenjem sprejeta je bila pri nas vesela vest, da je bil izvoljen državnim poslancem naš preljubljeni dr. Anton Gregorčič. Na raznih hišah in na občinski pisarni so se razobesile zastave. Zvečer pa so se zapalili na mnogih krajih razsežne občine kresovi in grmenje topičev je naznanjalo v svet za nas najveselejšo vest. Na večer pa so se sešli župan, občinski starešine in mnogi drugi odlični občani pri Gerzeju na čašo pristnega vipavca, da slavijo zmago poštene slovenske stvari nad korupcijo. Odposlala se je tudi posebna čestitka izvoljenemu poslancu, katero je podpisal župan, podžupani in več starešin. Da nam Bog poživi še mnoga leta našega voditelja in najpožrtvovalnejega rodoljuba dr. Antona Gregorčiča!

Oznani c. kr. finančnega ravnateljstva v Trstu dne 1. januarja 1901, s kojim se vnovič razglašajo veljavni roki za plačevanje raznih neposrednih davkov kakor tudi posledice zanemarjanja istih. Finančno ravnateljstvo naznanja vsled postave z dne 9. marca 1870 drž. zak. št. 23, da se sledeči davki imajo v teh-le rokih plačevati:

a) zemljarina v mesečnih obrokih in to: prvega vsakega meseca naprej; b) hišno - razredni kakor tudi hišno - najemni davek zunaj mesta Trsta v mesečnih rokih in to: prvega vsakega meseca naprej; v mestu Trstu in okolici pa se mora plačati hišno - najemni davek 1. marca, 1. junija, 1. septembra in 1. decembra;

c) 5 od sto davščina od hiš davka prostih radi zidanja ima se v onih rokih kakor hišno - najemni davek t. j. v Trstu in okolici 1. marca, 1. junija, 1. septembra in 1. decembra, zunaj Trsta pa prvega vsakega meseca naprej plačati; d) obča pridobarina se ima plačati za vsako četrtletje naprej 1. januarja, 1. aprila, 1. julija, in 1. oktobra. Isto tako treba plačati pridobarino od javnemu dajanju računov podvrženih podjetij v štirih enakih 1. januarija, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra dospelajočih obrokih;

e) v kolikor se prihodarina ne plača na način označeni v §. 133 zakona od 25. oktobra 1896. drž. zak. št. 220 t. j. potom odbitka, treba jo poravnati v dveh enakih 1. junija ter 1. decembra dospelajočih obrokih;

f) osebno dohodarino je plačati s pridržkom določeb §. 234 zakona od 25. oktobra 1896. drž. zak. št. 220 oziroma cesarske naredbe od 8. julija 1898. drž. zak. št. 120 v dveh enakih 1. junija ter 1. decembra dospelajočih obrokih. Vsled teh zakonitih odredob so dolžni vsi oni, ki izplačujejo dohodke v §§. 167 ter 168 gornjega zakona omenjene, ako isti niso zgolj spremenljivi, odtegniti prejemnikom od teh dohodkov predpisano osebno dohodarino in plačarino, ki se jim v to svrhu vsakoletno prijavi. Odbitki se opravljajo v istih rokih in v istih razmernih obrokih, kakor izplačevanje prijemkov.

Kedor navedenih neposrednih davkov ne plača najpozneje v 14 dneh po preteku roka določenega za poravnanje vsakega teh davkov, je dolžan plačati za mudne obresti, če preseže posamezni redni davek vred za vse leto 100 kron.

Zamudne obresti se računajo od dneva sledečega roka za vplačanje do dne plačila, tako da pride po $1\frac{1}{10}$ h na vsakih sto kron vsaki dan, kar se z dolžnim davkom vred potirja.

Slednjič se opozarjajo plačalci še na sledečo določbo §. 5 zakona z dne 9. marca 1870. drž. zak. št. 23: „Če bi se o začetku novega davčnega leta še ne bil mogel dolžni davek za to leto posamnim davkoplačevalcem stalno predpisati, naj se davki za ustavno dovoljeni čas plačujejo v znesku predpisanem za preteklo davčno leto, dokler se ne odmerijo novi davki, v katere je potem všteti že izvršena plačila.“

Ožja volitve v V. kuriji v Trstu. Pri ožji volitvi, ki se je vršila včeraj med slovenskim kandidatom dr. Rybašem in italijanskim Atilio Hortisem, je dobil

slovenski kandidat 8114 glasov ital. pa 10699, torej le 2285 glasov več kakor slovenski. In to naj bi bila „citā pre-tamente italiana“! Toliko za danes v naglici.

Nov delavski list. — V Trstu je začel izhajati poleg „Slovenske Družine“ še jeden list pod naslovom „Svetilnik“. Izhajal bode dvakrat na mesec in stane za vse leto 3 krone.

Izpovedbe ali fasije za ekvivalent in sicer za VI. desetletje se imajo v razglasu c. kr. finančnega vodstva v Trstu in sicer s stanjem 1. januarja 1901 predložiti c. kr. pristojbinskemu uradu v Trstu do konca aprila prihodnjega leta.

O volitvah na Koroškem. — Dne 4. t. m. se je vršil v Celovcu velik protestni shod volilnih mož iz cele Koroške, nemških in slovenskih, da protestuje zoper mnoge in velike krivice pri minulih državnozbornskih volitvah. Udeležilo se je shoda nad 400 oseb, Ob velikem ogorčenju so govorili Huber, Pirker, Podgorc, dr. Pupovac, Walcher. Več resolucij je bilo jednoglasno sprejetih.

Dr. Mahnič v Rimu. Na božič je bil krški škof dr. Mahnič v Rimu. V cerkvi sv. Jeronima je služil sv. mašo. Ta cerkev ima privilegij, da se štirikrat na leto epistola in evangelij pevata v staroslovenskem jeziku. To se je zgodilo tudi med sv. mašo dr. Mahniča. Sprejet je bil tudi v avdijenci pri sv. Očetu.

„Südsteirische Post“ je z novim letom prenehala izhajati, mesto nje pa je pričel izhajati na Štajerskem nov Slovincem prijazen nemški pisan list „Südsteirische Presse“. Izdaje in urejuje ga g. Fr. Šegula. Ime novega lastnika in urednika je porok, da bode list zagovarjal resnico in pravico po geslu: vse za vero, dom, cesarja.

Najstarejši član državnega zbora je vitez Jaworski. On bode tudi predsedoval pri prvi seji bodočega državnozbornskega zasedanja. Star je 79 let.

Glede dopisovanja vojakom na bojnih ladijah na Kitajskem poroča poštno vodstvo sledeče: Navadna pisma do 70 gr. in dopisnice glaseče se na osebe, ki so vkrcane na bojnih ladijah v vzhodni Aziji: Marija Terezija, Elizabeta, Aspern in Zenta so poštnine prosta. Istotako pisma in dopisnice od teh vkrcanik. Naslov na te osebe ima zadržati: 1. Ime, službeno svojstvo prijemalca; 2. natančno ime bojne ladje, h kateri prijemalec spada; 3. opomba „Feldpost“.

Letošnja zima. V Slavoniji je letos toliko snega, da imajo vlaki vedno velike zamude. Na kvarnerskih otokih pa vlada strašna burja. V Senju ljudje niti iz hiš ne morejo. Parniki ne morejo na morje, voznja do Opatije je ustavljena. Tudi v Trstu je silna burja in mraz. Morje je nemirno, voda, ki pljuska na obrežje, zmruže sproti, hoja ob kraju brega je vsled tega nevarna. Delo v pristanišču počiva, mraza je stalno 7-7° pod ničlo. Tudi v Gorici je letos taka zima, kakoršne ljudje ne pomnijo že dvajset let, mraza je že štiri dni 6—8° pod ničlo. V Italiji je tudi letos huda zima, tako govore poročila iz raznih krajev Italije.

Kuga v Rusiji. V vasi Vladimirovka v Astrahanu na Ruskem se je pojavila kuga. Od 19 obolelih oseb jih je 15 umrlo.

Kaj prorokuje Falb o novem letu? Falba še ni minulo veselje do prorokovanja. Za bodoče polletje napoveduje to-le: Januvar. Prvo polovico meseca bo mraz, ozračje bo suho, snežilo bo malo. Sredi meseca bo mraz odnehal, in snežilo bo vedno bolj. Zadnji teden bo padlo mnogo snega, vreme bo vlažno. Februvar. Prvo tretjino meseca bo deževno vreme. Nato veliko snega. V drugi tretjini bo manj snežilo, tudi se bo nekoliko ogrelo; v tretji tretjini bo ne-navadno gorko in veliko dežja. Nazadnje povodnji. Marec. V prvi polovici veliko snega, v zahodni Evropi dež. V drugi polovici v zahodni Evropi suša, v osrednji Evropi dež. 20. marec je najkritičnejši dan celega leta. Koncem meseca bo dež ponehal, postajalo bo vedno gorkeje, tu in tam bodo viharji. Celi mesec bo zelo vlahen. April. V začetku mraz, nekoliko snega. Potem suho, toplota primerna. Od 12. dalje dež, viharji, vedno bolj hladno. Okrog 18. suho, nekoliko snega. Po 24. dež, zelo toplo, viharji. Maj. Splošno malo dežja. V drugi polovici meseca zelo toplo. Od 10.—20. veliko viharjev. Celi mesec precej vlahen. Junij. Splošno bolj suho vreme, kakor v maju. Od 10.—20. veliki nalivi. Od 20. do konca meseca veliko viharjev. Prvi teden bo vroče, drugi teden bo vročina odnehala, tretji teden bo precej hladno, četrti primerno gorko. Gorenjec bi na to dejal: Tisti proroki, ki žganec jedo, nič ne vedo.

Listnica uredništva: Gg. dopisnikom ustrežemo prihodnjič!

„Prosveta“. Prva letošnja številka te prekrasne hrvatske revije ima sledečo vsebino: Novi viek (dr. Harambašić); Sablasti. (V Novak); Hrvatske uspomene u Mletcima (dr. Jelić) Križari (Po Sienkiewiczu prev. dr. Harambašić) Uz prkos (G. i J. Lovretić) Valvasorova sbirka (dr. Hranilović) O patvorenju našeg živeža (dr. Heinz) Listak. — Poleg te velezanimive vsebine ima predležča številka mnogo krasnih slik, portretov itd. „Prosveta“ je ilustrovan hrvatski list tolike vrednosti, da se ima pred njim skriti marsikateri modernih svetovnih jednako strokovnih izdaj drugih narodnosti, radi česar toplo priporočamo i Slovencem, da si naroče „Prosveto“. Na „Prosveti“ sodeluje veliko število najodličnejših hrvatskih pisateljev in umetnikov. — Po pošti prejmana stane na leto 14 K.

Narodno gospodarstvo.

Važnost bakterij v gospodarstvu.

Bakterije so najnadležnejša življenjska bitja, ki se s prostim očesom ne vidi. Nahaja se jih v različnih oblikah in velikostih, radi česar jih delimo v razne vrste. Navadno se nahajajo v slinasti prozorni kožici. Pogoj njihovemu življenju i delovanju se v poglavitem jako razlikuje. Dočim jih neke vrste zamore uspevati v vsaki hranilni tvarini, se druge zopet omejuje samo na neke posamezne tvarine, brez katerih ali zelo slabo uspevajo, ali celo poginejo. — Istotako se nahaja bakterij, ki so v gospodarstvu in v mnogem drugem pogledu od velike koristi, mej tem ko druge, kjer se pojavijo, napravijo veliko škodo.

Zato je za vsakega gospodarja od velike važnosti, da ve, katere vrste bakterij so zanj koristne in s katerimi sredstvi pripomore k njihovemu razvoju.

Jednako je potrebno gospodarju, da pozna sredstva, s katerimi zamore odvrniti od sebe škodljive bakterije, jih v kálu zatreti ali vsaj omejiti njih pogubno delovanje.

Gospodarju se hvala Bogu ni treba vedno boriti z bacili kolere, jetike itd. ali toliko več skrbij mu provzročajo bacili raznih živinskih boleznij. Živina, v kateri je razvit n. pr. bacil tuberkuloze, se nahaja jednako v uzornem hlevu, kakor i v ubožnejšem. Mnogi strokovnjaki in gospodarji so mnenja, da bi se živali, porojenih od tuberkuloznih roditeljev, ne smelo vzgajati za nadaljni plod in ako bi bila pasma še tako izborna. Tako žival bi se moralo odstraniti iz hleva ter je dejati v poseben prostor, ki bi se moral stalno čistiti in razkuževati s klorovim apnom, klorovo kislino ali bakreno galico, ako se hoče preprečiti nadaljni razvoj škodljivih bakterij. Treba pa je tudi velike previdnosti glede mleka od jetičnih krav. Takega mleka ni smeti piti, ako ni bilo prej zavreto, kuhano, ker bolezen preide lahko tudi na človeka. Ako se mleko takoj zavre, skuha, poginejo v njem bacili jetike in je tudi neškodljivo.

Zares veliko ulogo pa igrajo bakterije v mlekarstvu. Največji del pomanjkljivosti v siru ali mleku je pripisati škodljivemu uplivu mikroorganizmov.

Rudečkasto, zelenkasto, rumeno ali višnjevo sluznato ali v težko tolsčo se narejajoče mleko, ali tudi tako, od katerega sir poruđeči, ali postane višnjevkast, ali če zažeri in dobi rudečkaste lise, — vse to prihaja od upliva bakterij, katere se zaredé vsled nesnažnosti posode, vimena in onesnaženja rok z mlekom in naposled vsled slabega zraka v hlevu ali slabe krme. Kolikor pa je škodljivih uplivov, ki jih provzročujejo na gospodarstvu bakterije po eni strani, v toliko je zopet po drugi strani potrebno njihovo sodelovanje, da sir dozori in dobi finega okusa. Bakterije dajo surovemu maslu in siru dober duh in okus in posebno lastnost, s katero se drug od drugega razlikuje. Tudi normalno kisanje mleka je pripisati delovanju bacila mlečne kisline, ki predelava mlečni sladkor v mlečno kislino. Največji del bakterij, ki prihajajo v mleko, deluje škodljivo, a praktičen mlekár ima dovolj priložnosti, da jih ugonobi. V ta namen je v prvi vrsti potrebna snažnost in razkuženje prostorov z močno koncentriranim lugom itd.

Od velike važnosti so bakterije v raznih pijačah, kjer delujejo včasih koristno, včasih zopet šodljivo. One so jedini faktor, ki spreminja sladkor v alkohol t. j. one provzročujejo vrenje. Naloga vsakega gospodarja je torej, da te provzročitelje vrenja podpira v njihovem

življenju in delovanju, da dobi dobre človeku koristne pijače. To pa se doseže najbolje s čistim zrakom v shrambi in s temperaturo vrenja od 14—15° C.

Po strokovnjakih določeno je, da se delovanje dotičnih bakterij še prav nič ne pojavi pri 5° C., pri 8° C. se pojavi še le nezatno, a pri 10° C. začne se še le dobro razvijati. Razvidno je torej, da je pri vrenju mnogo ležeče na temperaturi, katera mora imeti gori označene stopinje, ako hočemo, da vino odvré. Vsako vino, ki vsled nezadostnega upliva bakterij premalo vré in ne dovré, postane mehko, t. j. sladkor, ki se ni pretvoril v alkohol, postane sluznat, kar povzroči, da vino, ko ga točiš v kozarec, pada tiho kakor olje in ne dela šuma. Ta pogrešek je potem težko odstraniti, radi tega je bolje, da pazimo na to, da vino dobro vré.

Jako nevarna vrsta bakterij v krčmarstvu je takozvani očetni grib, ki ima to lastnost, da s pomočjo kisika spremeni alkohol v očetno ali jesihovo kislino. Kislina v pijači se množi, dokler da pijača ne postane popolnoma neprikladna za užitek. In tudi tu je pomoč težavna, ker treba paziti, da ne pride kislina v vino po bakterijah. To se zabrani s tem, ako se ne pusti dolgo na zraku, ako ne rabimo nečisto in pokvarjeno posodo, ako imamo v posodi dobro zapirajočo vina se dotikajočo veho, ako ne ovijamo cunjé okoli pipe itd., to so približno sredstva, s katerimi se prepreči kis v vinu. Kisasto vino se težko popravi, pač pa se da ublažiti kislina z ogleno-kislim apnom, ako pa se je skisala smetana, izlije naj se na zdravi kom potem se ob ponovljenem vrenju kis ublaži.

Tudi mlečna kislina nastaja v vinu od bakterij, ki pretvarjajo sladkor v mlečno kislino, a pojavijo se v toliki množini, da mošt postane mlečnat.

Ako ima vino dosti čreslove kisline, se ne pojavi mlečna kislina, zato se jo zamore zaprečiti s tem, da se jej pridene sadja.

Najkoristnejše vrste bakterij so one, ki žive v mehurnih oteklinah lepink. Te

bakterije dovede dušik iz zraka v rastline. Apno goji te gljive, zato naj gospodar kar največ more napravlja te vrste gnoj.

Gnjilav in odpadki jednako pospešujejo bakterije. Proti tem vrstam gliv so najbolja antiseptična sredstva, kakor kuhinjska sol, dim, salicil, karbolna kislina itd. Vse to dokazuje, da se nahaja v gospodarstvu koristnih in škodljivih bakterij in da treba, da jih gospodar pozna, ker drugače ne more proti njim nastopati.

Loterijske številke.

5. januarja.

Dunaj 58 76 46 19 12
Grac 74 64 44 45 26

„Narodna tiskarna“ v Gorici
ulica Vetturini 9.

Ilijada.

Povest slov. mladini.

Prosto po Homerju
pripoveduje

ANDREJ KRAGELJ.

Z tolmačen važnejših osebnih
imen ter obsega 273 strani.

CENA:

1 K 40 vin., po pošti 20 vin. več.

Primerno božično
in novoletno darilo.

Tiskovine za prošnje v dosego
brezobrestnih posojil
vinogradnikom

ima v zalogi

„Narodna tiskarna“.

Anton Pečenko
Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8
priporoča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal-
matinskih in
isterskih vi-
nogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštna.

Večna luč!

Redko kedaj se dobi prozornega, dobrega pristnega oljkega olja za „večno luč“, marveč navadno le mešano, nesnažno olje. Najslabše olje pa je tako, ki obleži na dnu posode. Prodajalec dá tudi tako olje za „večno luč“, da pa tako olje z nobenimi stenji, niti z navadnimi „dušcami“ ne gori, je znano vsakemu iz skušnje.

Da ne bo več pritožb,
da olje ne gori, ali pa da premočno gori, ali da stenj preveč olja povzije, omislil sem si *troje vrst stenjev*. Priporočam torej, da se po dobroti olja rabiš

Kofolovi stenji,
katere garantiram za trajno „večno luč“ tudi v najhujšem mrazu. Pouk s pošiljtvijo.

Za prozorno dobro olje stenj O, za slabše I, najslabše (nesnažno) II. — Za visoka stekla „Giullonov Aparat“ stenj O, i K 60 v., stenja I. in II. 3 K. — Za navadna nizka stekla stenj O i K., I. in II. 2 K 40 v. — Skatljica stenjev zadostuje za eno leto.

Stekla vseh vrst in barv. Dolenčeve sveče iz pravega čebelnega voska po originalnih cenah.

Se priporoča preč. duhovščini

Tine Kofol,
cerkvenik v Kanalu (Goriško).

„NARODNA TISKARNA“

v Gorici — ulica Vetturini šte. 9 — v Gorici

Preskrbljena je z povsem novimi črkami, okraski in finim papirjem.

Izdeluje vsa dela v najkrajšem času

po tako nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence.

Tiska brošure, diplome, trgovske račune, pisma in zavitke s firmo, cenike, vabila na karton in na papir, posetnice razne velikosti in oblike z zavitki, zaročnice in poročnice v elegantnih ter osmrtnice v velikih in manjših oblikah.

„Narodna tiskarna“ tiska

„GORICO“ in „Primorski List“

„GORICA“

izhaja dvakrat na teden v dveh izdajah, ter stane na leto 8 kron, pol leta 4 krone

„Primorski List“

izhaja vsak četrtek in stane celoletno 4 K polletno 2 K, za manj premožne celo leto 3 K.

„Narodna tiskarna“ ima v zalogi vse tiskovine

Tiskovine za duhovnije, županstva in dr. urade na močnem papirju.

Pismena naročila tiskovin se izvrše z obratno pošto; vsa druga v najkrajšem času.

„Ljubljanska kreditna banka“
v Ljubljani
Špitalske ulice št. 2.

Nakup in prodaja
vseh vrst rent, državnih papirjev, zastavnih
pisem, srečk, novcev, valut i. t. d. po naj-
kulantnejših pogojih.

Posojila na vrednostne papirje proti
nizkim obrestim.
Zavarovanje proti kurzu izgabi.
Promese k vsem žrebanjem.

Sprejemanje denarnih vlog
na vložne knjižice, na tekoči račun in na
girokonto s 4 1/2% obrestovanjem od dne vloge
do dne vzdiga.
Eskompt menje najkulantneje. — Borzna naročila.